

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIII. Argumentum undecimum. Quia obligationem referendi omnes
actus nostros deliberatos in Deum (cum sanctis Doctoribus kactenus
relatis) tradunt præcipui Scholastici, & Doctores Christiani, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

sine illa. Debuisset autem tres assignare, primum ex gratia habituali, secundum ex gratia actuali, tertium sine ulla gratia, si talem agnovisset. Non agnovit igitur, dum duos tantum assignandos censuit: Præceptum dupliciter observatur, uno modo sic quod observatum est meritorium gloria. Et sic nullus potest sine gratia (gratum faciente) prædictum præceptum (charitatis) nec alia observare. Alio modo sic quod observatum facit vitare penam. Et sic sine gratia gratum faciente observari potest. Primo modo observatur, quando substantia actus impletur cum modo convenienti, quem charitas habitualis ponit; & sic etiam præceptum prædictum... non tam est præceptum, quam finis præcepti... Secundo observatur, solâ substantiâ actus adimpletâ: quod contingit omnino in eo qui non habet habitum charitatis. Potest enim & injustus iusta facere iuste, secundum Philosophum in 2. Ethic. Proinde cum dicit: solâ substantiâ actus adimpletâ, ly solâ non excludit gratiam actualem per quam fiat relatio saltem imperfecta ad Deum ultimum finem; sed solam habitua-lem, seu habitum charitatis.

Denique, ex verbis proximè relatis, quando substantia actus impletur cum modo convenienti, quem charitas ponit (utique habitualis, ut contextus manifestum facit) satis apparet, per modum charitatis (de qua in objectione) à S. Doctore intelligi quod actus ex habitu charitatis procedat. Quod & in 3. dist. 36. a. 6. ad 7. expressè declarat his verbis: *Modus charitatis plus importat, quam relationem operis in finem debitum. Importat enim quod actus ex habitu procedat.* Hunc proinde modum negat cadere sub præcepto quemlibet actum deliberatum referendi in Deum.

CAPUT XIII.

Argumentum XI. Quia obligationem referendi omnes actus nostros deliberatos in Deum (cum sanctis Doctoribus habentis relatis) tradunt præcipui Scholastici, & Doctores Christiani, Cardinales, Episcopi, &c.

145 **T**Radit imprimis Magister Sentent. in 1. dist. 1. a. 2. ubi docet, nullis creaturis, ne ipsis quidem virtutibus inhaerendum: *Propter se quidem amanda sunt... verumtamen non est hic consistendum, sed ultra gradiendum: non hic hæreat dilectionis gressus, nec hic sit dilectionis terminus; sed referatur hoc finaliter ad summum bonum, cui soli omnino inhaerendum est, quia illud propter se tantum finaliter amandum est.* Et in 2. dist. 38. a. 1. *Ex sine suo, ut ait Augustinus, voluntas cognoscitur utrum recta, an prava sit; finis autem bonæ voluntatis, beatitudo est; vita æterna, Deus ipse... charitas ergo... finis omnis consummationis est, id est, omnis bonæ voluntatis & actionis.*

146 Subsequuntur Guilielmus Parisiensis in lib. de virtutibus, aiens, gloriam Dei esse debere finem omnium operum nostrorum. Quod-

que totam vitam humanam datori ejus Deo esse honorificam oportet: quia *cujus est arbor rota, & non ejus totus fructus? Cujus totus ager, & non tota fruges? Quia igitur totum quod sumus, totum quod vivimus & movemur, totum boni quod vel habemus vel facimus, totum est opus Dei, Dei donum, Dei beneficium, ex toto quolibet honorandus est nobis.* Albertus Magnus in 2. dist. 40. a. 4. alique passim vetustiores Scholastici, quorum testimonia profert Dionysius Carthusianus in 1. dist. 1. q. 1. & 2. ubi & ipse subscribit, sicut & in cap. 10. primæ Corinth. & in lib. de passion. animæ, ex quo verba ipsius notatu dignissima excerpta habes lib. 5. n. 68.

Subscribit & Ariminenfis in 2. dist. 18. q. 147 un. & sapius alibi, negans, ad actum simpliciter bonum satis esse quod fiat propter honestatem virtutis, & aiens, necessarium esse, ut fiat propter Deum, tamquam finem ultimum. Si hoc Ariminenfis requirit ad actum simpliciter bonum, consequenter requirit ad vitandum omni ex parte peccatum. Cum omnis actus deliberatus (secundum ipsum) in individuo malus sit, si non sit in individuo bonus. Neque enim admittit in individuo indifferentem.

Innumeris aliis Vetustiorum testimoniis omis- 148 sis, ne prolixior sim, ad Illustriores venio, qui vel Tridentino interfuerunt, vel proximè ab eo celebrato scriptis suis Ecclesiam illustrarunt.

Imprimis Cardinalis Hostius, Concilii Tridentini Præses, in Confessione Polonica (à Synodo Petricoviensi, ac deinde à Romanis Theologis approbata) c. 76. sic ait: *Etiam pueri didicimus in Ecclesia, non quid, sed propter quid faciamus aliquid, Deum attendere; aded ut si quid ex radice charitatis profectum non sit, nihil sit nobis utilitatis allaturum. Quamobrem in utriusque tabula præceptis... ex qua radice, quod sit, proficiscatur, attenditur.* Duas autem tantum radices assignant, charitatem & cupiditatem: *Sunt enim in cordibus hominum radices due, & charitatis una... cupiditatis altera. Nihil ex illa mali. Nihil ex hac boni nascitur. Hoc docuit, hoc docet, hoc docebit semper Catholica Ecclesia.* Secundum ipsum proinde, si quid ex radice charitatis non proficiscitur, proficiscitur ex radice cupiditatis; ex qua nihil boni nascitur, imò nihil nascitur quod malum non sit, vel malè factum.

Ambrosius Catharinus, unus è celebrioribus 150 Patribus Tridentinis, æquè invisus hæreticis, ac Catholicis charus (inquit Pallavicinus l. 8. Histor. Concilii Trid. c. 9.) in commentario super cap. 10. prioris ad Corinth. explicans Apostoli verba: *Omnia in gloriam Dei facite: hoc est (inquit) præceptum, quod servari debet ab omnibus, & in omnibus, ut saltem virtualiter habeat quis in animo, se velle in gloriam Dei facere, quacumque facit.* Et in cap. 3. ad Coloss. verba ista explicans: *Omne quodcumque facitis, &c. hoc præceptum datur*

omnibus fidem Evangelicam suscipientibus, ut cuncta dicta & facta ad gloriam Dei referant. Peccant igitur, si secus fecerint. Atamen hoc non actualiter, omnique momento (ob imbecillitatem mentis, ac naturam nostram) requiruntur; sed habitualiter, aut (ut meliores Theologi docent) virtualiter, ut nulla sit actio nostra, quam non velimus tendere in gloriam Dei, & Salvatoris nostri.

151 Alfonso Salmeron, famosissimus & ipse Theologus Tridentinus, & Societatis decus, disput. 6, in epist. ad Coloss. folio mihi 354. dicit, quod Apostolicum istud: *Omne quocumque facitis, in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini facite; praeceptum generale est omnibus fidem Evangelicam profitentibus datum; ita ut si secus fecerint, à mandatis declinent. Nam servi Dei sumus, tanto pretio redempti, ut promptè ad voluntatem Dei exequendam teneamur. Non tamen ad haec semper actu praestanda (ob imbecillitatem mentis nostram ac naturam) obligamur; sed satis est habitus, aut (ut meliores Theologi docent) virtute, est non actu, haec praestare, ut nulla sit actio, quam non velimus in gloriam Dei cedere. Apostolus dixit alio loco: „ Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. „ Ubi etiam actiones crassas & humanas, comedendi & bibendi, & opera generationis praestandi, per illud verbum, vel aliud quid facitis, Apostolus comprehendit. Igitur Apostoli doctrina nullum admittit medium inter opus meritorium, & demeritorium. Et intelligo in actione humana & deliberata. Et cum grati esse jubemur Deo, & diligere Deum ex toto corde, anima, & mente; quomodo non aliquod erit peccatum, si omnia opera nostra in gloriam ejus non referamus? Vide eundem disput. 17. in primam ad Corinth. ubi dicit, quod praeceptum illud, Omnia in gloriam Dei facite, servari debet ab omnibus, & in omnibus... quia omnis nostra actio in illud tendere debet, ut glorificetur Deus.*

152 Ecce assertam à nobis obligationem non solum tradunt Catharinus & Salmeron, sed & assertam testantur à melioribus Theologis. Ex his est Cardinalis Gropperus doctr. christ. de peccato actuali c. 6. Melioresque Theologos illos, qui vel ante Tridentinum, vel circa Tridentinum floruerunt, postea secutus est Cardinalis Bona in libro (Romae excuso) de princip. vit. christ. p. 1. §. 29. ubi sic: *Sententia Apostoli est, omnia opera ad Deum, ejusque gloriam referenda esse, ut vera virtutis rationem consequantur... quidquid enim boni à nobis sit, quod non sit propter Deum, etsi officio videatur esse bonum, deficiente tamen recto fine, malum est. Finibus enim, non officiis, virtutes à vitiis discernuntur... quod si rebus creatis inhaeremus, & ipsas propter se diligimus, sine ulteriori relatione ad Deum, damnata cupiditas est... Ratio est, quia in hoc mundo tamquam peregrini sumus, qui ad patriam pergamus. Creaturis autem uti debemus, tamquam*

vehiculis, quibus recto itinere adferamur, quod tendimus... Hinc Theologi... docent eum peccare, qui dormit, edat, ambulat, & haec non refert in ultimum finem. Quia deficit à prima & universali regula humanarum actionum, qua est idem finis, ad quem quidquid agimus dirigere oportet. Et p. 2. §. 38. *Mandatum accepimus amandi Deum toto corde, tota anima, tota mente, ut omnem vitam, & intellectum, totumque affectum divina dilectioni impendamus, & si quid aliud diligendum in mentem venerit, illic referatur.*

Eminentissimos Hosium, Gropperum, Bona, sequuntur Illustrissimi Archiepiscopi, atque Episcopi proximè referendi; cumque ipsis celeberrimus Antonius Godæus Episcopus Grassensis in Instructionibus Synodalibus, seu Regulis christianis reg. 8. Joannes Episcopus Castoriensis, Sanctissimi D. Papæ in federatis Belgii Provincia Vicarius, in insigni libro cui titulus, *Amor Patiens*, c. 2. Nicolaus Episcopus Bellovacensis, Ludovicus Episcopus Agathensis, Daniel Episcopus Valentinus, Ludovicus Episcopus Agennensis, Joannes Episcopus Gebennensis, Henricus Episcopus Lexoviensis, in approbationibus quas dederunt Theologiae Morali Francisci de Genet, ex ordinatione Eminentissimi Card. le Camus Episcopi Gratianopolitani compositæ, qui etiam ipse eam plurimum laudat, commendatque in Epistola Pastoralis ipsi præfixa, to. 1. cujus tr. c. 16. dicitur intentionem esse malam, dum voluntas movetur ad faciendam aliquam actionem propter finem, non relatum in Deum. Theologia ista Moralis, in Latinum translata, sanctissimoque D. Clementi XI. dicata, jussu Suae Sanctitatis, nuperrimè iteratis Typis Venetianis edita fuit.

His meritò accenseri potest Reverendissimus P. Raimundus Capisuechus, S. Palatii Apostolici Magister, utpote qui de eadem Theologia Morali 6. Maii 1678. censuit, *in ea sanam, solidam ac tutam contineri doctrinam, atque ad componendos Christi fidelium mores necessariam.*

Cumque sanctissimam hanc, fundatissimamque de relatione operum doctrinam Casuistarum Apologia erroris arguisset, eamque in Bajo damnatam asserere non dubitasset, Apologiam istam Alexander VII. condemnavit, sicut & plures Galliarum Archiepiscopi, Episcopique, hac ipsa de causa eam proscripterunt.

Siquidem Nicolaus, Episcopus Bellovacensis, in Epistola Pastoralis anni 1658. inter alias suæ proseriptionis causas hanc in capite ponit: quod damnata illa Apologia erroris arguat sententiam orthodoxam eorum, qui (post Apostolum & S. Thomam) sustinent obligationem referendi omnes actus nostros in Dei gloriam.

Aegidius, Episcopus Ebroicensis, similiter in capite ponit, quod ut erroneam traducat obligationem amandi Deum in cunctis actionibus nostris.

- 158 Annas de Levi, de Ventadour, Archiepiscopus Bituricensis, etiam in capite eandem causam ponit, ut vidimus Prolegomeno 7.
- 159 Ludovicus de Gondrin, Archiepiscopus Senonensis, censurâ 5. ejusdem Apologiae temeritatem hac in parte graviter redarguit, ut visum est ibidem. Et istud Archiepiscopi sui iudicium Synodus Senonensis anno 1658. approbavit publicatque iussit.
- 160 Vicarii Generales Eminentissimi Card. de Rets, Archiepiscopi Parisiensis, censurâ 30. ejusdem Apologiae: *Hæc doctrina, quatenus erroris damnat opinionem, qua sustinet, Christianos debere in cunctis actionibus suis amare Deum, nullamque esse actionem virtuosam, nisi à charitate imperatam: temeraria est, pluribusque Ecclesie Patribus injuriosa.* Cui censurâ Doctores Sorbonici subscripserunt.
- 161 Eminentissimus D. Cardinalis Forbinus de Janson, in censura ejusdem Apologiae, facta dum foret Episcopus Dinienfis, pag. 5. *An non est (inquit) corrumpere omnes divini istius fontis aquas (de primo Decalogi præcepto loquitur) immortalis istius lampadis puriores extinguere radios, violatoribusque omnium præceptorum illius spondere impunitatem, tueri (cum Apologia Authore) quod error sit asserere, Christianos teneri ad faciendum omnes actiones suas ex divini amoris motivo, nullamque esse virtuosam actionem, si ex charitatis non procedat imperio.*

CAPUT XIV.

Argumentum XII. Quia eandem obligationem tradunt plures Catechismi in Ecclesia probatissimi.

- 162 Imprimis Catechismus Romanus, ut vidimus num. 60.
- 163 Catechismus P. Canisii agens de præcepto charitatis: *Diligendus (inquit) præcipue est Deus in omnibus, & super omnia, & propter se solum, qui unus summus æternumque bonum existit... cujus amor & honor nostra, tum voluntatis, tum actionis omnis initium & scopus esse debet.*
- 164 Catechismus plusquam à centum quadraginta annis, jussu Cæsaris & Catholici Regis editus, sub hoc titulo: *Summa doctrinæ christiane, à viris non dubie fidei, sacrosanctæ Theologiae scientiâ, & vite innocentiam perspicuis conscripta, magnoque Theologorum consensu approbata cap. 3. de charit. & præcept. Decal. eadem omnino verba continet, quæ ex Canisii Catechismo exscriptimus.*
- 165 Catechismus Colonienfis, seu Enchiridion, jussu Concilii Colonienfis editum, explicans primam petitionem Orationis Dominicæ, seu divini nominis sanctificationem, quam eâ petimus, quæque haud dubiè præcepti est, non consilii dumtaxat: eâ (inquit) *rursus precamur, ut omnia quæcumque facimus, aut gerimus, non nostro, sed in Dei nomine, nec in*

nostram, sed Dei gloriam faciamus.

Catechismus Senonensis lect. 5. *Ad quid nos obligat hæc hominis præ aliis creaturis excellentia? ad tria quæ necessario præstare debemus. Primo... Tertio obligat nos, ut omnes cogitationes, & omnia opera totius vite nostræ dirigamus ad illum finem (Deum): foret enim contra rationem, quod Deus semetipsum nobis totum daret, & quod cor nostrum, & amor noster foret divisus.*

Catechismus Turlot, seu Thesaurus doctrinæ christianæ p. 3. c. 1. lect. 2. explicans dilectionis præceptum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, &c. idem est, ac si dicat: Diliges Deum ex tota voluntate tua... finaliter, ut generatim velis Deum esse finem totum & ultimum tuarum cogitationum, actionum & amorum, &c.*

CAPUT XV.

Argumentum XIII. Eandem obligationem, S. Inquisitione Romanâ permittente, tradunt plerique alii insignes Theologi.

Duo imprimis Academiae Duacensis luminaria. Estius in cap. 10. primâ ad Corinth. Et Sylvius in 1. 2. q. 18. a. 9.

E Doctoribus Lovanienfibus Hesselius in Decal. c. 42. Fromondus in citatum locum ad Corinth. Sinnichius in Saülle Exrege. Steyartius Aphorisma. p. 2. disp. 31. & in novitate utrimque repressâ nota 6. & 10. Estque doctrina totius Facultatis Theologicæ Lovanienfis, quam per Deputatos suos, Franciscum Vianaum, Christianum Lupum, Martinum Steyartium anno hujus sæculi 1677. sequentibus articulis distinctam, SS. Domino Innocentio XI. obtulit examinandam.

Art. 1. *Fundamentale ac primum Legis æternæ mandatum est: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum sicut teipsum.*

Art. 2. *Vicem charitas, tametsi aliqui Scholastici accipiant pro sola illa Dei dilectione, quæ est nostra cum eo per peccatorum remissionem amicitia; S. Augustinus, & alii Patres, eam sumere solent, pro quavis supremi boni casta propter se dilectione: " quasi verò (inquit Augustinus) aliud sit bona voluntas, quàm charitas. "*

Art. 3. *Hinc idem S. Doctor distinguit, charitatem natam, nutritam, adultam, robustam, perfectam. Et hanc duplicem: aliam præsentis, aliam future vite. Quæ distinctio frequenter placet etiam S. Thomæ.*

Art. 4. *Itaque charitas & cupiditas, generatim sumptæ, non sunt aliud, quàm bona & mala voluntas. Sunt bona & mala radix, quarum hæc solos malos, illa proferre possit solos bonos fructus.*

Art. 5. *Omne opus, ut plenè bonum sit, & ne venialiter quidem in eo delinquatur, debet ex tali charitate procedere, ac per ipsam refer-*